

POSTANOWIENIE

26 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 26 czerwca 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M.W.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie

z 31 lipca 2024 r., I ACa 265/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od Banku Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz M. W. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia Bankowi Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

(P.H.)

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Rzeszowie wyrokiem z 25 stycznia 2023 r. zasądził od pozwanego Banku Spółki Akcyjnej w W. na rzecz powódki M. W. kwotę 193 813,31 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 sierpnia 2019 r. do dnia zapłaty

(pkt I), w pozostałym zakresie powództwo oddalił (pkt III) oraz orzekł o kosztach procesu (pkt II).

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie wyrokiem z 31 lipca 2024 r. oddalił apelację pozwanego (pkt I) oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt II).

Pozwany wniósł skargę kasacyjną od tego wyroku, zaskarżając go w części, tj. w zakresie, w jakim w pkt I oddalono apelację pozwanego.

Skarżący na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wskazał, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a mianowicie skutku zgłoszenia przez pozwanego dowodu w postaci oświadczenia powoda o potrąceniu z procesowym zarzutem z art. 203¹ k.p.c. poprzez rozstrzygnięcie:

- czy, a jeśli tak to jakie, relacje zachodzą pomiędzy zarzutem potrącenia w rozumieniu art. 203¹ k.p.c. a złożonym przez pozwanego do danego postępowania dowodem z pisemnego oświadczenia o potrąceniu pochodzącym od powoda, które to oświadczenie o potrąceniu sporządzone zostało przez powoda na cel innego równolegle toczącego się postępowania i wraz z zarzutem potrącenia przedstawione zostało przez tego powoda wyłącznie w tym innym postępowaniu, w którym to postępowaniu strony występują w odwrotnych rolach procesowych, tj. powód z danej sprawy występuje w roli pozwanego i broni się przed roszczeniem powoda, występującego w danym postępowaniu w charakterze pozwanego, w sytuacji gdy roszczenia stron w obydwu procesach i tym samym objęte oświadczeniem o potrąceniu mają źródło w tym samym stosunku umownym?;

- czy aktualne regulacje proceduralne pozwalają sądowi oceniać oświadczenie o potrąceniu jedynie w reakcji na prawnie kwalifikowany zarzut procesowy zgłoszony w trybie i terminie określonym w art. 203¹ k.p.c. wraz z oświadczeniem o potrąceniu i to niezależnie od kogo pochodzi to oświadczenie o potrąceniu, czy też pozwalają Sądowi oceniać oświadczenie o potrąceniu pochodzące od powoda i sporządzone przez tego powoda na cel innej sprawy obejmującej roszczenia z wierzytelności wzajemnej, o ujawnione w danym

postępowaniu wyłączenie przez pozwanego wraz z zarzutem nieistnienia roszczenia powoda o zapłatę?

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest kwalifikowanym środkiem prawnym, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a leżącymi w interesie powszechnym. Rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno służyć ochronie obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania oraz zapewniać jednolitość orzecznictwa sądowego w takich sprawach, w których możliwe jest dokonanie zasadniczej wykładni przepisu prawa, mającej walor generalny i abstrakcyjny.

W przepisach kodeksu postępowania cywilnego skarga kasacyjna została ukształtowana jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś do merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Powołanie się na przesłankę przedsądu, przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia

budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach, wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu.

Skarga kasacyjna strony pozwanej nie zawiera argumentów dostatecznych dla uznania, że skarżący skutecznie wykazał, że w sprawie zachodzi powołana przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 203¹ § 1 pkt 1 k.p.c. podstawą zarzutu potracenia może być tylko wierzytelność pozwanego z tego samego stosunku prawnego co wierzytelność dochodzona przez powoda. Wierzytelność z innego stosunku prawnego może być przedmiotem zarzutu potracenia pod dwoma warunkami: jest niesporna, stwierdzona prawomocnym orzeczeniem sądu, orzeczeniem sądu polubownego, ugodą zawartą przed sądem albo sądem polubownym, zatwierdzoną przez sąd ugodą zawartą przed mediatorem lub uprawdopodobniona dokumentem potwierdzającym jej uznanie przez powoda.

Zarzut naruszenia art. 203¹ § 2 k.p.c. nie mógł odnieść skutku, gdyż jest to przepis postępowania przed sądem pierwszej instancji i skuteczne zarzucenie jego naruszenia w skardze kasacyjnej wymaga objęcia zarzutem również art. 391 § 1 k.p.c. jako przepisu nakazującego stosować odpowiednio przepisy o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji w postępowaniu apelacyjnym, (por. wyrok Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2015 r. III CSK 153/14, OSNC 2016, Nr 1, poz. 16), czego skarżący nie uczynili. Powoduje to, że bezprzedmiotowe są pozostałe kasacyjne zarzuty naruszenia prawa materialnego skupione wokół zagadnienia podniesionego przez pozwanego banku zarzutu potracenia (zob. wyrok SN z 29 kwietnia 2025 r., II CSKP 1138/24).

Nowo wprowadzony procesowy zarzut potracenia (art. 203¹ k.p.c.) również zawiera określone ograniczenia możliwości jego podniesienia zarówno pod względem formalnym, jak i czasowym. Zatem pozwany, który chce skorzystać z tej

formy obrony, musi liczyć się z tymi ograniczeniami. Jest to zatem "nowy" zarzut - nieskładany wcześniej powodowi przed wytoczeniem powództwa ani poza postępowaniem sądowym, który wymagałby przeprowadzenia postępowania dowodowego na ogólnych zasadach, w tym także z uwzględnieniem prekluzji - skierowany wobec powoda w toczącym się procesie zawarty tylko i wyłącznie w piśmie procesowym, podniesiony nie później niż przy wdaniu się w spór co do istoty sprawy albo w terminie dwóch tygodni od dnia, gdy jego wierzytelność stała się wymagalna i przy spełnieniu warunków z art. 203¹ § 1 pkt 1 lub 2 k.p.c. (zob. uchwała SN z 2 lipca 2024 r., III CZP 2/24).

Pozwany może zgłosić zarzut potrącenia dopiero po wytoczeniu powództwa przeciw niemu, lecz obowiązany jest wtedy jednoznacznie wyrazić wolę potrącenia w toku postępowania. Niemniej, może również dokonać potrącenia przed wszczęciem procesu cywilnego, co obliguje go jednak do powołania się w procesie na skutki czynności podjętej poza procesem. W drugim ze wskazanych przypadków spoczywa na pozwanym ciężar dowodu co do konieczności przytoczenia przed sądem na tyle adekwatnych twierdzeń o podniesionych okolicznościach uzasadniających dokonanie potrącenia, aby mogły się one złożyć na stan faktyczny w sposób, który doprowadzi sąd meriti do oparcia o nie swojego rozstrzygnięcia. Bezspornie zatem wszystkie przesłanki potrącenia, o których mowa w art. 498 k.c., a w szczególności zaskarżalność i wymagalność, muszą zostać przez uprawnionego dostatecznie udowodnione (zob. postanowienie SN z 13 grudnia 2024 r., I CSK 4426/23).

Mając na uwadze powyższe należało wskazać, iż nie zachodzą żadne relacje pomiędzy zgłoszeniem zarzutu potrącenia przez pozwanego zgodnie z art. 203¹ k.p.c., a złożonym oświadczeniem woli przez stronę w innym procesie, toczącym się pomiędzy tymi stronami.

W okolicznościach sprawy niniejszej nie stwierdzono kwalifikowanego naruszenia prawa, uzasadniającego przyjęcie skargi do rozpoznania ze względów publicznoprawnych.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd

Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[SOP]

[r.g.]